

**College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel**

Datum : 22 november 2010
 Afdeling : ILG
 Registratienummer: 2010INT264500

Nummer PS: PS2010RGW22
 Commissie : RGW
 Portefeuillehouder : R.W.Krol

Titel : Ontschotting budgetten BO tbv grondverwerving EHS

Inhoudsopgave

Besluit

pag. 7

Bijlage(n):

Aan Provinciale Staten,

1. Inleiding

De provincie Utrecht heeft vanaf 2007 de verantwoordelijkheid voor de realisatie van taakgebonden grondverwerving overgenomen van het Rijk. Voor EHS is de taakstelling opgesplitst over de periode tot en met 2013 met de daarbij behorende financiering en de restant taakstelling voor de periode tot 2018. Met het Rijk is hierover een bestuursovereenkomst afgesloten 2007 – 2013.

Voor de verwerving van nieuwe natuur hebben we een taakstelling van 1.494 ha. Daar bovenop hebben we van DLG ongeveer 1.000 ha ruilgrond overgedragen gekregen van voor deze bestuursovereenkomstperiode. Deze hectares moeten worden ingezet voor nieuwe natuur EHS. Bij de onderhandelingen over de bestuursovereenkomst is rekening gehouden met een verlies op het ruilen van deze gronden en hebben we een aanvullende taakstelling gekregen van 672 ha bovenop de 1.494 ha.

Uit de MTR AVP is gebleken dat de rijksbudgetten onvoldoende zijn om de grondverwerving ten behoeve van de doelstellingen uit de bestuursovereenkomst te realiseren, waarmee tevens de inrichting in gevaar komt. Zonder grond immers geen inrichting. Belangrijkste oorzaak is dat de werkelijke verwervingskosten € 88.000 per ha zijn gebleken in plaats van € 40.000 per ha (normkosten). Daarnaast blijkt uit het regeerakkoord dat in plaats van extra bijdragen door het Rijk om het gat te dichten tussen de werkelijke verwervingskosten en de normkosten en de delen onverkort te handhaven, fors gekort zal worden op het ILG budget voor de lopende periode t/m 2013.

Door de te lage normkosten en door de succesvolle versnelling van de grondaankopen is het grondverwervingsbudget inmiddels uitgeput en is onderzocht hoe de realisatie van de EHS-opgave gecontinueerd kan worden.

Bij de behandeling van de MTR AVP in de Staten Commissie en Provinciale Statenvergadering is door verschillende fracties aangegeven dat men open staat voor het ontschotten van het ILG budget.

2. Voorgeschiedenis

Sinds 1 januari 2007 heeft de provincie de verantwoordelijkheid voor de realisatie van taakgebonden grondverwerving overgenomen van het Rijk. De prestaties zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst 2007-2013 ILG (Investeringsbudget Landelijk Gebied) tussen Rijk en provincie. Deze afspraken zijn vertaald in een opdracht van de provincie aan de gebiedscommissies Agenda Vitaal Platteland (AVP). De belangrijkste opgaven zijn de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Recreatie om de Stad (RodS). In dit voorstel wordt ingegaan op het realiseren van EHS. Bij de ontschotting is RodS buiten beschouwing gelaten. In het regeerakkoord is aangegeven dat de budgetten RodS geschrapt zullen worden. Zodra hierover meer bekend is kan de verdere grondverwerving voor RodS worden beoordeeld.

Het tempo van grondaankopen verliep in het begin traag. Op de vraag hoe versnelling kan worden gerealiseerd, is het Strategisch Grondplan voor de Agenda Vitaal Platteland ontwikkeld en door PS op 19 mei 2008 geaccordeerd. Het Strategisch Grondplan beschouwt het bredere perspectief van grondbeleid en bestaat kort gezegd uit een set van maatregelen ('een gereedschapskist') die de gebiedscommissies nodig hebben om tijdig gronden te kunnen verwerven. Het strategisch grondplan concludeert dat een maximale inzet van al toepasbare maatregelen en instrumenten onvoldoende soelaas bieden. Tegen deze achtergrond is besloten aanvullend instrumentarium te ontwikkelen.

In dit kader hebben PS op 19 mei 2008 ingestemd met ondermeer het benoemen van prioritaire gebieden en op 14 juli 2009 is door PS de kaart voor de Prioritaire gebieden vastgesteld.

Op 19 januari 2009 hebben PS besloten een Revolverend Fonds (RF) in te stellen van € 50 miljoen, waarvan € 25 miljoen ten behoeve van de voorfinanciering van aankopen van (ruil-)gronden en eventuele opstallen in SVGV-gebied en € 25 miljoen voor de overige AVP-gebieden.

De acties om tot versnelling van grondaankopen te komen zijn succesvol geweest. Echter, de versnelling van de grondaankopen en de te laag gebleken normbedragen voor grondverwerving, hebben tot versnelde uitputting van het budget voor grondverwerving geleid. In de MTR AVP rapportage is deze problematiek gesignaleerd en zijn de volgende nadere afspraken die wij met de gebiedscommissies hebben gemaakt aangegeven: "We zijn inmiddels gestopt met de verwerving van ruilgronden en zijn zeer terughoudend in de verwerving van bestaande natuur. We ronden nu de lopende onderhandelingen af en verwerven alleen nog passief gronden die binnen de EHS-begrenzing liggen (zogenaamde aankoopplicht). We zetten actief in op het verkopen van ruilgronden die voor 1 januari 2007 zijn verworven en die niet bruikbaar zijn voor het realiseren van de doelen. We zetten actief in op het ruilen van de overige ruilgronden zodat we onze doelen gaan realiseren op basis van een door de gebieden op te stellen ruilstrategie" (uit: MTR AVP).

Bij de behandeling door de Statencommissie is door verschillende fracties aangegeven een voorstel tot ontschotting van het ILG-budget te willen ontvangen.

3. Bestuurlijke problematiek.

In enkele provincies is een gehele of gedeeltelijke aankoopstop afgekondigd, zoals de provincie Gelderland en Overijssel. Om te voorkomen dat de provincie Utrecht ook een aankoopstop moet afkondigen is het noodzakelijk aanvullende financiële ruimte voor grondverwerving te creëren. Wij hebben bij aanvang van de bestuursovereenkomst een ambitie uitgesproken en daartoe veel gebiedsprocessen in gang gezet. Zoals uit de MTR AVP blijkt zullen veel doelen worden gerealiseerd en ligt het AVP-programma goed op koers. Maar voor het halen van de doelstellingen is grondverwerving noodzakelijk. Wij staan voor de uitgesproken ambitie en willen daarom aanvullende financiële ruimte beschikbaar stellen. Tevens zijn veel bestuurlijke toezeggingen in de gebieden gedaan die wij zoveel mogelijk gestand willen doen. Wij willen een betrouwbare partner zijn. Het restantbudget voor grondaankopen EHS is rekeninghoudende met nog te verkopen gronden en gebouwen € 14,4 miljoen. Dit is onvoldoende om de resterende EHS opgave van de

Bestuursovereenkomst tot en met 2013 voor grondverwerving van ongeveer 750 ha te realiseren. Daarom is gezocht naar mogelijkheden om grondverwerving te kunnen continueren om de ambitie van het AVP-programma op niveau te houden.

Discussie over herijking van de EHS

Vanwege de vergaande uitputting van het grondverwervingsbudget EHS en de voornemens uit het regeerakkoord zal de komende tijd gewerkt worden aan een herijking van de EHS. Concreet betekent dit dat de nodige informatie verzameld zal worden voor een prioritering en fasering van de EHS. Hiervoor zullen wij op termijn nadere voorstellen doen.

Ontschotting.

Om doorlopende grondaankopen op passieve wijze (dus niet actief verwerven) te kunnen realiseren dienen extra middelen vrijgemaakt te worden. De budgetruimte voor grondverwerving bedraagt momenteel € 14,4 miljoen (stand 30 september 2010). Hierbij is rekening gehouden met een nog te realiseren opbrengst uit verkoop van (ruil)gronden en gebouwen van € 16,4 miljoen. Het huidige beschikbare budget is onvoldoende om de verwervingen en ruilingen in de resterende BO-periode tot 2013 te realiseren. Dus is aanvullende financiering noodzakelijk. Nagegaan is of het mogelijk is om bepaalde (delen van) rijksbudgetten uit de Bestuursovereenkomst aan te wenden voor grondverwerving EHS. Voorgesteld wordt om het ILG rijksbudget te ontschotten. Vanuit het Rijk zijn bij de beschikbaarstelling van het BO ILG budget geen schotten geplaatst voor bijvoorbeeld grondverwerving, inrichting en verdrogingsbestrijding, maar zijn deze schotten door de provincie geplaatst. De ratio daarachter is dat na verwerving van gronden ook budget voor inrichting e.d. beschikbaar moet zijn. De provincie is evenwel bevoegd om te ontschotten. Voorgesteld wordt te ontschotten waardoor de volgende bedragen vrij kunnen komen voor grondverwerving:

- € 5,8 miljoen btw compensatie BO ILG;
- € 5,0 miljoen ontschotting vanuit inrichting naar verwerving;
- € 8,0 miljoen ontschotting vanuit verdroging naar verwerving.

In de BO is voor het budget verdrogingsbestrijding aangegeven dat het ingezet moet worden in gebieden die door rijk en provincie op de TOPlijst zijn geplaatst. Bij de grondverwerving zullen nadrukkelijk de projecten van de TOPlijst worden meegenomen.

Consequenties van de ontschotting op rijksbudgetten.

Het ontschotten van de € 5,8 miljoen btw compensatie heeft geen consequenties. Dit is een extra aanvulling op de BO, omdat is gebleken dat de provincies van veel uitgaven van de BO de btw niet konden compenseren. Door het rijk is besloten om dat te compenseren en voor de provincie Utrecht bedraagt dit € 5,8 miljoen.

Door € 5 miljoen van het inrichtingsbudget te benutten voor grondverwerving zal het totale inrichtingsbudget van de EHS van € 19,5 versneld zijn uitgeput. Voor de resterende periode tot en met 2013 zal nog een beperkt inrichtingsbudget EHS resteren.

Door een bedrag van € 8 miljoen te ontschotten van het budget verdrogingsbestrijding kan de resterende periode minder aan verdrogingsbestrijding worden gedaan. In de BO is voor verdrogingsbestrijding een bedrag van € 23,4 miljoen opgenomen, dat als volgt is opgebouwd:

- € 11,70 miljoen van het rijk;
- € 4,45 miljoen van de provincie (algemene middelen);
- € 1,40 miljoen van de provincie (grondwaterheffing, niet beschikbaar voor ontschotting);
- € 5,85 miljoen van de waterschappen (niet beschikbaar voor ontschotting).

Maximaal kan van het budget voor verdrogingsbestrijding een bedrag van € 16,15 miljoen worden ontschot. De verwachting is dat een bedrag van € 8 miljoen tot en met 2013 niet wordt ingezet voor verdrogingsbestrijding en voor ontschotting in aanmerking kan komen. Wij werken aan een gedetailleerde prognose.

In totaal is dan een budget beschikbaar van € 33,2 miljoen. In totaliteit kan hiervoor circa 380 ha worden verworven (gebaseerd op het gemiddelde prijsniveau uit de MTR AVP van € 88.000).

Naast het verwerven van gronden ligt de focus ook op het inzetten van ruilgrond. Momenteel wordt gewerkt aan een ruilgrondstrategie.

Achter het voorstel tot ontschotting ligt de veronderstelling dat er vanuit het Rijk voldoende vervolgfianciering beschikbaar gesteld zal worden voor de periode na 2013, in ieder geval voldoende voor afronding van een door de provincie vastgestelde herijking van de EHS. Het regeerakkoord gaat ook uit van voortzetting van ILG, zij het in afgeslankte vorm.

4. Specifieke beleidspunten.

De nu ter beschikking staande budgetten voor grondverwerving EHS zullen worden ingezet voor het lopend houden van bepaalde gebiedsprocessen. In het regeerakkoord is aangegeven dat een herijking van de EHS moet plaatsvinden. In de komende maanden zal een voorstel worden uitgewerkt dat daarna aan u zal worden aangeboden.

5. Resultaten

Door te ontschotten wordt voorkomen dat de meest belangrijke projecten waaraan de provincie zich vergaand gecommitteerd heeft, gestopt worden en dat de provincie schade oploopt.

6. Consequenties

Door thans te kiezen voor continuering van een beperkt aantal projecten, betekent dat, dat er voorsnog geen grondverwerving ten behoeve van overige projecten zal plaatsvinden. Consequentie van dit besluit betekent ook dat de projecten die wel gecontinueerd worden, slechts in beperkte mate worden uitgevoerd, hetgeen een afwijking betekent van eerder genomen PS-besluiten.

Ook met toevoeging van de ontschotte bedragen aan het budget grondverwerving zal het budget onvoldoende zijn om de doelstellingen van de Bestuursovereenkomst volledig te realiseren. In de gebieden die in de EHS liggen geldt de aankoopplicht als grond wordt aangeboden. Wij verwachten dat hiervan slechts beperkt gebruik wordt gemaakt. Desondanks zullen wij de minister van EL&I verzoeken de Provincie te ontheffen van haar koopplicht. Dat zal gevraagd worden voor het gehele EHS-gebied, omdat alleen zonder een aankoopplicht de provincie in staat kan zijn het tempo van verwerving te beïnvloeden.

8.1 Communicatie

Naar aanleiding van het nieuwe regeerakkoord is eerder een persbericht uitgegaan waarin ook de noodzaak voor prioritering, danwel fasering van de EHS voor de provincie Utrecht is weergegeven. De inhoudelijke discussie en besluitvorming over ontschotting vindt plaats in de Statenvergadering. De afdeling communicatie zal in overleg met de Statengriffie naar aanleiding van de besluitvorming in de Staten een persbericht uit laten gaan.

8.2 Financiën

Budgetten die benut kunnen worden om toch door te gaan met de grondverwerving EHS zijn:

- € 14,4 mln. huidig beschikbaar budget;
- € 5,8 mln. btw compensatie BO ILG (zoals nu voorgesteld aan PS);
- € 5,0 mln. ontschotting vanuit inrichting naar verwerving (zoals nu voorgesteld aan PS);
- € 8,0 mln. ontschotting vanuit verdroging naar verwerving (zoals nu voorgesteld aan PS).

In totaal is daarmee € 33,2 mln. beschikbaar voor grondverwerving tot en met 2013.

8.3 Politiek / bestuurlijk

Zie de tekst van het voorstel.

8.4 Juridisch

Geen. De schotten binnen het BO ILG budget zijn door de PS/GS zelf geplaatst en kunnen dus ook door PS/GS ontschot worden. Er bestaan geen juridische belemmeringen vanuit de BO en de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) tegen ontschotten. Ook zijn geen wijzigingen van subsidieregelingen nodig.

9 Vervolprocedure

Geen.

Voorgesteld wordt om in te stemmen met het ontschotten van het BO ILG budget door € 5 mln. van het inrichtingsbudget en € 8 mln. van het verdrogingsbestrijdingsbudget, evenals de toevoeging aan de BO ILG uit het btw compensatiefonds van € 5,8 mln. te bestemmen voor grondverwerving.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter, R.C. Robbertsen

Secretaris, Drs. H.H. Sietsma

provincie DE
DE
DE *Utrecht*

Besluit van provinciale staten van Utrecht van 22 november 2010;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 2 november 2010, afdeling ILG, nummer 2010INT264500;

Besluiten:

1. In te stemmen met het ontschotten van het BO ILG budget door € 5 mln. van het inrichtingsbudget en € 8 mln. van het verdrogingsbestrijdingsbudget, evenals de toevoeging aan de BO ILG uit het btw compensatiefonds van € 5,8 mln. te bestemmen voor grondverwerving.
2. In te stemmen met het voorstel om de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie te verzoeken om de provincie te ontheffen van haar aankoopplicht, tot er een herijkingsbesluit is genomen.

Voorzitter,

Griffier,